

Vihreän eduskuntaryhmän lausunto tarkastusvaliokunnalle lakiesityksestä vaalirahoituksen ja puoluerahoituksen valvonnan muuttamisesta annetusta laista ([HE 254/2022 vp](#))

Vihreä eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja lausuu kantanaan seuraavaa:

Ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksut

Vihreät kannattaa sitä, että puoluelain luetteloa asioista, joita ei pidetä tukena, täsmennettäisiin eduskunnan tarkastusvaliokunnan esittämällä tavalla niin, ettei ehdokas-, luottamushenkilö- ja kansanedustajamaksuja pidettäisi puolueelle annettuna tukena. Jatkossa voisi olla vielä syytä arvioida, onko tarvetta asettaa näille tuen ulkopuolelle jääville maksuille kohtuullinen yläraja.

Kampanjakatto

Vihreät kannattaa kasvaneiden vaalikampanjakulujen ongelman ratkaisuvaihtoehtona kampanjakattoa käyttöönottoa ja jatkovalmistelua.

Yleisesti Vihreät kannattaa eduskunnan käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä muutoksiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annettuun lakiin ja puoluelakiin (HE 254/2022 vp). Erityisen merkittävänä on pidettävä sitä, että lakiin jäänyt porsaanreikä kampanjalle lainoina annetun rahoituksen piiloon jäämisestä korjataan Vihreiden kansanedustajan kirjallisen kysymyksen johdosta.

Vihreät olisi ollut valmis laajemminkin vaali- ja puoluerahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseen. On valitettavaa, että erityisesti ehdotukset edellä kuvatusta kampanjakatosta ja ennakoilmoituksen pakollisuudesta jäävät jälleen kerran ratkaisematta puolueiden erimielisyyden vuoksi.

Kampanjoiden rahallisen kasvun jatkuminen uhkaa nostaa vaaleihin osallistumisen kynnystä demokratiaa vääristävällä tavalla. Samalla suurin osa vaalirahoituksesta jää yhä piiloon ennen vaaleja. Kummatkin ongelmat vaativat ratkaisuja. Tieto vaalirahoituksesta voisi vaikuttaa silloin, kun äänestyspäätöstä tehdään. Kampanjoiden mittavuudessa on merkittäviä eroja, mutta siitä ei synny merkittävää keskustelua ennen vaaleja. Vapaaehtoisuus johtaa vinoutumiin: toisilla listoilla tehdään ennakoilmoituksia ja toisilla ei. Jos ennakoilmoituksia päätetään vahvistaa perustuen vapaaehtoisuuteen pitää miettiä, miten mahdollistetaan, että tätä mahdollisuutta hyödynnetään tasapuolisesti. Vihreillä on käytäntönä, että käytännössä kaikki tekevät ennakoilmoituksen. Toimintamalliin ei ole liittynyt käytännön ongelmia.

Valtiontalouden tarkastusvirasto esitti parlamentaariselle vaalityöryhmälle ehdotuksen, että vaalikampanjan tukijan nimen julkistamisen alarajaa laskettaisiin 1500 eurosta oikeushenkilöiden osalta. Vihreät pitää tarpeellisen vähentää piiloon jäävän vaalirahoituksen osuutta ja olisi parlamentaarisessa vaalityöryhmässä ollut valmis myös maltillisesti alentamaan julkistettavan tukijan alarajaa oikeushenkilöiden osalta. Tälle ei kuitenkaan löytynyt riittävää tukea.

Työtä vaali- ja puoluerahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi on syytä jatkaa.